

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

ФАКУЛЬТЕТ ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ, УПРАВЛІННЯ
ТА СУСПІЛЬНИХ НАУК

СОЦІАЛЬНА РОБОТА: СТАНОВЛЕННЯ, ПЕРСПЕКТИВИ, РОЗВИТОК

**МАТЕРІАЛИ VI ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ
18 ГРУДНЯ 2025 РОКУ**

ЛЬВІВ – 2026

**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ**

Факультет психології та соціального захисту

Кафедра соціальної роботи, управління та суспільних наук

**СОЦІАЛЬНА РОБОТА:
СТАНОВЛЕННЯ, ПЕРСПЕКТИВИ, РОЗВИТОК**

Матеріали
VI Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю
18 грудня 2025 року

Львів – 2026

УДК 316.4.05: 009. 37.032

Соціальна робота: становлення, перспективи, розвиток.
Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, 18 грудня 2025 р.; [за ред.: Нагірняка М.Я.]. Львів : ЛДУ БЖД, 2026. 590 с.

Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції (грудень 2025 р.) присвячені стратегічним змінам у системі соціальної роботи під впливом воєнного стану. У збірнику проаналізовано перехід до розвивальної парадигми та впровадження інноваційних технологій у соціальну політику. Особлива увага приділена комплексній підтримці ветеранів, військовослужбовців, внутрішньо переміщених осіб та громадян, які постраждали від наслідків бойових дій. Матеріали охоплюють широкий спектр тем: від психологічної реабілітації та соціального супроводу в секторі безпеки до новітніх методів соціального менеджменту та взаємодії державних і громадських інституцій.

Опубліковані тези мають вагомe значення для модернізації вищої освіти та практичної діяльності. Вони спрямовані на: вдосконалення професійної освіти, формування компетентностей, професійних навичок майбутніх соціальних працівників, сприяння активному обміну досвідом між науковою спільнотою та практикуючими спеціалістами, розробку адаптивної та професійної моделі діяльності фахівця соціальної сфери, що відповідає викликам сучасності.

Це видання стане цінним ресурсом для широкого кола читачів, які прагнуть глибоко зрозуміти виклики, що постали перед соціальною сферою в часи війни та масштабних суспільних змін. Книга пропонує ґрунтовний аналіз пріоритетів розвитку галузі. Особливу увагу приділено стратегіям післявоєнного відновлення, що робить видання актуальним як для науковців, так і для практиків.

Головний редактор: НАГІРНЯК Михайло Ярославович

кандидат історичних наук, доцент
доцент кафедри соціальної роботи, управління та суспільних наук
Львівського державного університету безпеки життєдіяльності.

*Рекомендовано до друку вченою радою
факультету психології та соціального захисту
Львівського державного університету безпеки життєдіяльності
(Протокол № 3, від 23 січня 2026 р.)*

© Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, 2026

© Кафедра соціальної роботи, управління та суспільних наук 2026

© Нагірняк М.Я. 2026

ЗМІСТ

<i>Передмова</i>	3
<i>Коваль І.</i> Соціальний супровід у секторі безпеки та оборони України: основні засади та перспективи розвитку.....	6
<i>Мещан І.</i> Інноваційні підходи до соціальної роботи в умовах воєнного стану	11
<i>Гнідець О.</i> Супровід постраждалих внаслідок війни поліцейських та членів їх сімей	18
<i>Крувачук Л.</i> Міграційна політика сьогодення: соціальна інтеграція вимушених українських мігрантів в країнах ЄС і Великої Британії	21
<i>Лис В.</i> Реформування системи догляду над дітьми: від інституційного догляду до сімейних форм виховання.....	28
<i>Немчук М.</i> Соціальні послуги загальнонаціонального значення.....	33
<i>Васянович Г.</i> Соціальна робота в філософсько-педагогічних рефлексіях Івана Франка та Василя Сухомлинського.....	39
<i>Цюприк А.</i> Наукові та освітні обрії соціальної роботи в Україні	43
<i>Бігун М.</i> Громада як середовище для відновлення: аспекти соціальної інклюзії ветеранів війни	49
<i>Берега Ю.</i> Використання штучного інтелекту для викладання дисципліни спеціальна фізична підготовка.....	52
<i>Возна Л., Мельник О.</i> Держава і бізнес у соціальній сфері: нові моделі партнерства для стійкої та ефективної підтримки громад	54

- запровадження комплексної соціальної послуги з формування життєстійкості».
13. Семигіна Т.В. Сучасна соціальна робота. Київ : Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020.
 14. Слезанська Г.І. Соціальна робота в територіальній громаді: теорії, моделі та методи. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2018.
 15. Збірник державних стандартів соціальних послуг / за ред. Е.І. Костишина та ін. Львів : ЛДУ БЖД, 2022.

Григорій ВАСЯНОВИЧ

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

СОЦІАЛЬНА РОБОТА В ФІЛОСОФСЬКО- ПЕДАГОГІЧНИХ РЕФЛЕКСІЯХ ІВАНА ФРАНКА ТА ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО

Життя у праці смислами вирує,
Життя у праці – квітне, наче мак.
Модель Усесвіту не кожного хвилює,
А лише тих, на кому Божий знак!

Григорій Васянович

Вивчення соціального стану людини для геніального українського мислителя, вченого – Івана Франка, було пріоритетним впродовж усього його життя. Це пояснюється передусім тим, що він жив життям свого знедоленого народу, робив усе можливе аби покращити його долю, зробити щасливим. За часи панування Польщі й Австро-Угорщини Східна Галичина опинилася у надзвичайно скрутному становищі: непомірно тяжка праця робітників і селян призводила до часто невиліковуваних захворювань, що призводило до вимирання нації, еміграції значної кількості населення до інших країн; культурно-освітній рівень

абсолютної більшості українців був надзвичайно низьким і незадовільним. Усе це та інше спонукало Івана Франка до аналізу питань соціальної сфери, конкретно – до соціальної роботи і її організації не стільки на державному, скільки на громадському рівні. Саме громадські, культурно-просвітницькі, релігійні організації («Просвіта», «Рідна школа», «Наукове товариство імені Т. Шевченка», «Коопспілка» та ін.) були покликані покращити життя народу, підняти його на вищій щабель свідомості і самосвідомості, вирвати із чужинецького поневолення. Зазначимо, що і сьогодні ця проблема залишається бути надто актуальною, оскільки рашистська імперія зла не полишає своїх нелюдських намірів знищити нас як державу, націю.

Сутнісно-змістовий компонент соціальної роботи Великий Каменяр виклав у своїх багатьох своїх працях, зокрема: «Наука і її взаємини з працюючими класами», «Чи вертатись нам назад до народу?», «Соціальна акція, соціальне питання і соціалізм» та ін. Принагідно зазначимо, що мислитель окреслив різні сфери соціальної роботи. До основних із них він відносив: трудову; наукову; суспільно-політичну; освітню; культурно-просвітницьку; побутову та ін. Звернемося до їх характеристики дещо детальніше.

Трудова сфера. Її І. Франко вважав однією із головних. Невтомний трудівник і натхненний співець праці у статті «Одвертий лист до Галицької української молодіжі» закликав: «... до праці, молоді приятелі, до інтенсивної, невсипущої праці над собою самими! Здобуйте знання, теоретичне й практичне, гартуйте свою волю, виробляйте себе на серйозних, свідомих і статочних мужів, повних любові до свого народу і здібних виявити ту любов не потоками шумних фраз, а невтомною, тихою працею. Таких мужів потребує кожда нація і кожда історична доба, коли всій нашій Україні перший раз в її історичнім житті всміхнеться хоч трохи повна горожанська і політична свобода [, с. 409]. Саме у цій сфері соціальна робота має спрямовуватися на дотримання

соціальної справедливості, визнання трудової людини першою продуктивною і рушійною силою суспільства. Головне – умови праці мають бути людськими, а не такими, що вбивають життєві сили людини, роблять її невільною.

І. Франко у багатьох своїх працях соціально-економічного й політичного характеру послідовно наголошував про необхідність розгортання соціальної роботи серед краян у різноманітних її формах і видах.

Наукова сфера. Вчений наголошував: оскільки метою науки є людина і її благо, то соціальна робота у науковій сфері повинна здійснюватися громадою, найбільш свідомими й освіченими представниками інтелігенції шляхом створення різноманітних товариств, установ і т. ін. Роль інтелігенції у цій справі має бути визначальною. Сама ж наука має бути інтегральною, вона, віддзеркалювати світ не в уривках, а цілісно, діалектично, отже, в суперечливому розвитку, в знаходженні реальних можливостей їх розв'язування. Сьогодні ми бачимо, що потреби України у розвитку науки є нагально зростаючими. Натомість бачимо й інший бік проблеми, а саме. Корумпованість, аморальність, які охопили усі сфери життя, залишаються бути головною перепоною не лише розвитку наукової, а й всієї соціальної сфери.

Суспільно-політична сфера, на переконання І. Франка, характеризується необхідністю задоволення потреб особистості і суспільства у створенні законів, у роботі виборних органів і громадських організацій, у створенні умов для розвитку соціальної роботи. Вчений подав цілу розгорнену програму, у якій визначав, що потрібно робити для того, щоб людина мала рівні політичні права і свободи, була соціально захищеною.

Культурно-просвітницька й освітня сфера. Ці сфери І. Франко розглядав як складові соціальної сфери, як те поле життєдіяльності дітей і дорослих, на якому вирішуються проблеми навчання, соціального виховання, створення умов для розвитку соціально активної особистості. Він вважав, що

значна частина неолі і нужди трудівничого класу полягає в ого малоосвіченості.

Культурно-просвітницька сфера характеризується створенням умов для підвищення рівня розвитку творчого потенціалу, активним включенням людини в різні форми дозвілля з огляду задоволення духовних потреб особистості.

Отже, можна констатувати те, що І. Франко глибоко усвідомлював роль і необхідність організації соціальної роботи в умовах жорстокого поневолення українського народу, обґрунтував найбільш дієві методи, форми і засоби її проведення.

У геніального нашого педагога – Василя Сухомлинського немає окремих праць, які б безпосередньо висвітлювали питання соціальної роботи, натомість уся його теоретико-педагогічна й практична діяльність була спрямована саме на розв'язання соціальних проблем, яких у тяжкі післявоєнні часи та після голоду (1946-1948 рр.) було вкрай багато: діти-сироти, безпритульні діти, хворі на різні недуги малі і дорослі від неналежного, радше – вкрай поганого харчування, усе це потребувало пильної уваги як батьків, так і школи. В. Сухомлинський писав, що 29 місяців німецької окупації його рідного села залишили страшні сліди не лише в економіці, а й у духовному житті [1]. Війна принесла дітям страшне горе – сирітство. Духовний світ багатьох дітей був понівечений не лише страхіттями окупації, а й атмосферою безсердечності, байдужості до людської долі, щ склалася в багатьох сім'ях. Усе це потребувало від організації реалізації однієї із першорядних складової соціальної роботи – допомогти, врятувати життя, передусім – дитячі.

Як багатолітній директор школи, В. Сухомлинський залучав до соціальної роботи не лише весь педагогічний колектив, а й батьків, різні громадські організації, соціально-культурні установи.

Аналіз праць Василя Сухомлинського уможливило виокремити основні напрями соціальної роботи не лише в

Павлівській школі, а й в різних навчальних закладах України. До них відносимо: а) соціальна допомога і реальна підтримка дітей (індивідуальна і групова), які її потребують; б) гуманістична спрямованість й установка учителя на соціально-педагогічний захист учнів; в) соціалізація особистості учня; г) дидактико-виховний супровід організації соціальної роботи; д) створення соціально-виховного й культурного середовища; е) організація реабілітації учнів, що її потребують; є) формування в учителів належного досвіду й готовності проводити соціальну роботу. Отже, викладене засвідчує, що В. Сухомлинський надавав великої значущості питанням організації і проведенню соціальної роботи з учнями у шкільному середовищі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Сухомлинський В.О. Павлівська середня школа. Вибрані твори в 5-ти т. Т. 4. К. 1977.
2. Франко І.Я. Одвертий лист до Галицької української молодіжі. Зібрання творів у п'ятдесяти томах. Т. 45. Філософські праці. К. Наукова думка. 1986. С. 401–409.

Андрій ЦЮПРИК

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

НАУКОВІ ТА ОСВІТНІ ОБРІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В УКРАЇНІ

Вступ. Соціальна робота в Україні на сучасному етапі розвитку постає як багатомірна науково-практична сфера, що функціонує в умовах глибоких суспільних трансформацій, спричинених війною, соціально-економічними викликами та зміною ціннісних орієнтирів суспільства. Зростання кількості вразливих груп населення, ускладнення соціальних проблем і потреба у відновленні соціальної згуртованості зумовлюють